

DIRECCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: Cadena de Cort, núm. 11.—PALMA.

SUMARI—*Lo Principal*, per Fra Tomás.—Notícies històriques.—Sants y festes.—*Sobre la predicació sagrada*, per S. y P.—*Santuari de Ntra. Sra. de Consolació*, per B. Ferrá.—*Redenció de catius*.—Una carta del Illm. Bisbe de Perpinyá.—*Homenatge a Cristo Redemptor*.—*A mon bencolgut amic Mossen Jaume Llinás*, per S. Elviro Más.—*Bon treball*.—*Suum cuique*.—Entreteniments.—Anuncis.

Lo Principal

I

EN aquell temps, els Fariseus s'arrambaren a Jesús y un dels seus Doctors prová de tentar-lo diguentli:

Mestre, ¿qual es el major manament de la Lley?

Y Jesús contestá: «Amarás al Senyor ton Deu amb tot lo teu còr, amb tota la teua ànima y amb tota la teua intel·ligència». Aquest es el primer y el més gran dels manaments. Y el segon es semblant a n'aquest: «Estimarás a ton pròxim com a tu mateix». En aquests dos preceptes s'inclou tota la Lley y lo manifestat p' els profetes.

Y haventse congregats los Fariseus, Jesús los preguntá: ¿Qué vos sembla de Cristo? y ¿de qui descendeix?

Y li contestaren—de Davit —

Y Ell afegí: y com es que Davit, animat de l'Esperit de Deu, lo reconegué per Senyor profetisant:

«Digué 'l Senyor a mon Senyor: (que havia de ser son descendent) sèute a la meua dreta, mentres posaré els teus inimigs per escambell de tos peus».

Pues, si Davit lo nomená Senyor, ¿com pot ser son fill?

Y ningú parlava ni motava; y de les hores envant, no gosaren ferli més preguntes.... *pro-*

fidioses perque romangueren enfrescats y confusos.

La ceguedat y orgull d'aquells Fariseus, a pesar de ser tan lletraferits en tot lo de les Escritures, no los dexava veure y confessar que el Fill de Davit invocat y respectat com a Senyor, per aquest Real profeta, era el mateix Deu homo; y la multitud de miracles obrats per Cristo, l'evidencia de ses rahons, y tantes circumstancies profetisades y cumplides no los bastaven per convertirse y per creure que *Aquell* que los explicava e interpretava la veritat era el vertader Messias.

II

Deu vol tot es nostro amor feül y voluntari; no vá de a-mitjes amb el Dimoni, son guerrer vensut; y está en lo seu dret d'ecsijirnos la satisfacció y pagament d'aquell tribut, perque a Ell heu devem tot, comensant per la nostra propia existencia. Y tant respetuós, sencer, constant y pur ha de ser lo nostr' afecte, envés de Deu Creador y Redentor, quant gosam de salut y bona sort com en dies de desgracia y de malalties; perque aquestes solen ser cástigs temporals de ses nostres culpes o medis de provar y consolidar sa nostra firmesa y valentia.

Per axò sempre y en tot temps hem d'amar a Deu, en compliment del primer y principal dever de tot homo racional, y amb la seguredat de que Ell, mos ha de correspondre amb un Amor que val incomparable e infinitament moltíssim més que el de totes les criatures.

Segonament mos mana Deu que mos estimem uns als altres, y aquest precepte es semblant a n'es primer y principal. Però es pas es que, per desgracia, cada qual no mes s'ama a sí mateix, no mes se cuyda de lo que li interessa personalment, y no fa cas de sacrificar al pròxim mentres puga lograr per sí ma-

jor profit. D' aquí resulta aquest desbordament d' egoisme, batallant contra el pròxim; aquesta enveja insaciable de lo qu' els altres posseïxen y disfrutan; aquest odi dels pobres contra els rics, qu' esclata amb bombes de dinamita y produeix tants de desastres y mortandat... Tot axò es efecte de l' inobservancia del *precepte principal* y de voler veure en la persona del pròxim un contrari o un inimig, en lloch de veurerhi un germá nostro en tot igual y amb sos matexos drets devant Deu.

Debades els predicadors de la Veritat clamant y reclaman contra els qui pretenen esborrar de ses nostres consciencies els preceptes de la Lley Divina; els fariseus moderns, tocan rahons, y en veurersé confusos callan sens convertirse, y segueixen p' es seu mal camí.

Tots els desordes y desveris de la societat, tots els odis y qüestions personals s' acabarien d' un pich, si els homos de bona fe observassin el gran precepte de *amar a Deu y al pròxim*. Però qui no creu en Deu, ¿com pot observar los seus manaments? Y qui hey creu y los observa a mitjes, ¿com es possible que no ajudi a n' els Fariseus sos inimichs juramentats?

No tengueu ánsia; lo profetisat se complirà, y els desobedients y els rebellats contra Deu, servirán de graons a los pès de Jesu-Crist Rey, perque tot hom que no l' estima l' avorreix; y sos inimichs serán vensuts y engrunats axí com heu foren els esperits supèrbos baix l' espasa del Arcàngel que cridava: ¿Quí com Deu?

FRA TOMÁS

NOTICIES HISTÓRIQUES

En la ciutat d' Egea, els sants mártirs Cosme y Damiá germans, qui durant la persecució de Dioclesiá, després de vencer per virtut divina torments cruels, foren degollats per la fe de Cristo. A memoria seua, a Pina, térme d' Algaida, los dedicaren una iglesia l' any 1717, a la que don Bernat Nadal, bisbe de Mallorca, en 1801 posá pila baptismal. El col·legi de cirugians de Palma los venerava per patrons en la iglesia de Ntra. Senyora de la Mercé.

SANTS Y FESTES

DE LA PRESENT SETMANA

- Dia 23.—Dilluns.—S. Lino, papa y mr.
 Dia 24.—Dimars.—Ntra. Senyora de la Mercé.
 Dia 25.—Dimecres.—Sta. Maria de Cervelló, vg.
 Dia 26.—Dijous.—Sta. Justina, vg. y mr.
 Dia 27.—Divenres.—SS. Cosme y Damiá, metjes y mrs.
 Dia 28.—Dissapte.—S. Venceslau, mr.
 Dia 29.—*Diuenge*. ✠—XVIII. La Dedicació de S. Miquel Arcàngel.

Sobre la Predicació Sagrada

Es molt sapigut lo cüento d' aquell bon home que assistia al sermó d' una iglesia que no era de sa parroquia: lo predicador ponderava la terribilitat del Judici final ab tan fondes y patètiques rahons, que tothom plorava a llágrima viva; tothom, menys lo bon home qui tranquil escoltava aquella descripció com cosa que no resava ab ell: veyentlo tan empedernit, una bona dona li preguntá: «¿Qué no us fa plorar a vos axò?» A lo qual ell, ab ayre de reserva y com rahó que explicava satisfactoriament la seua fredor, li respongué: «¡Oh! ¡jo som de l' altra parroquia!»

Vell es lo qüento, mes tot sovint resulta nou, y molt nos temem que axís succehesca ab motiu de la Carta-Circular que sobre la predicació ha dirigit la Sagrada Congregació de Bisbes y Regulars, als Ordinaris de Italia y Superiors Religiosos. Pot ser no manque qui després de llegirla quedi tranquil pensant: ¡Oh! ¡jo so espanyol! Com pot ser no manque qui al llegir l' epígrafe d' eix humil trevall, gire full dihent: ¡Oh! ¡no so pas predicador! Som espanyols, y si a má vé, no som predicadors; mes a tots interessa fixarnos en exa autorisadíssima Carta-Circular, que ve a corretgir un abús que no 's deixa de cometre en nostra patria, y a donarnos lo remey d' un mal que afecta directament a la vida próspera de la universal Iglesia; remey, que no sols aplican y aplicarán encara més ara 'ls Bisbes, sinó que també nosaltres podem ajudar a aplicar y a fer profitós y eficacíssim, per més que no siam predicadors ni tan sols sacerdots, sinó senzills seglars.

Ve la susdita Carta-Circular a «corretgir alguns greus abusos que sovint fan despreciable, o quan menys estéril e infructuosa, la predicació d' avuy día», y del context se desprén que a Italia son dos: primer, la poca idoneitat del predicador; segon, la falsa direcció que van seguint alguns predicadors, ja pel fons, ja per la forma.

Per lo que 's veu, molt estesos deuen estar aquests mals per Italia; mes no podem estar descuydats nosaltres, qui a mals semblants hi afegim lo mal inmens y abús incalificable, de la predicació en llengua castellana, que 'ns ha passat a nostra terra tots los defectes d' una oratoria decadent y parlamentaria. Per de moment l' oratoria castellana 'ns ha vingut a desnaturalisar la nostra, oratoria sèria, sencilla y sucosa, característica dels pochos, però profitosos sermonaris catalans, dels qu' es digne y magnífica cúpula lo del Arquebisbe de Tarragona, doctor Benet Vallmitjana. Los jóvens, atrets pels aplaudiments d' auditoris ignorants, seguexen les petjades dels qui 'ls precedeixen en la corrupció de la oratoria nostra, y els pobles, ja per donarse tò de ilustrats, ja per seguir la rutina, demanan predicadors *en castella*, segurament per aprofitarse més y millor ab sermons que no entenen. Perque no hi ha que ferse illusions: a Catalunya, fins dintre de Barcelona, no hi ha gent a qui puga aprofitar la predicació castellana; a cada pas sentiréu anécdotes històriques que us ho proban: aquí us comptan que dues joves escatexen si 'l sermó que acaban de sentir ha estat en castella o en catalá; allá us explican que un home s' ha commogut y convertit de sa mala vida, quan ha sentit qu' el predicador esclamava: *¡Y pasemos á la segunda parte!* Mes enllá us

diuen haver presenciat lo plor d' una dona per la marxa del predicador, ara que tot just començava la Quaresma, que li agradava tant: «Però ¿qui us ho ha dit que marxa?—Ell mateix: si ha dit més de vint vegades *¡si m' embarco! ¡si m' embarco!*—No, dona, no; si deya: *¡sin embargo!*» En fi, una pluja d' anécdotes, que encar que no fossen històriques, quan menys, serian una prova de la convicció general de qu' el castellà no s' entén. Y ¿còm s' ha d' entendre 'l castellà, si la predicació catalana s' entén ab prou feynes? Comença l' auditori per no tenir instracció suficient de doctrina cristiana, cap coneixement dels termes propis de la Teologia, y en general, no més estudi del castellà que 'l que feu a la escola de primeres lletres y completá ab la llegenda de diaris castellans, que parantshi molt, tot just arriba a entendre. Ab aquexa preparació va a la Iglesia, puja lo predicador a la trona, y si no es catalá, la pressa de la pronunciació, l' accent propi, gutural a vegades, dental altres, ple de erres ó de eses, l' unió de paraules que en la escriptura 's mostran separades, son los primers destorbs del oyent; á lo millor de la frasse, ensopega ab una paraula que no coneix; mentres ell rumia qué pot ser, lo predicador ja ha conclós lo período; si no rumia la paraula desconeguda, lo resultat es igual, perquè també 's queda sens saber qué se li diu. Y d' aquexa manera va seguint, trencatlo á cada pas, lo fil del discurs: va entenent paraules y hasta frasses truncades que ell, segons sa capacitat, mira d' efegir ab enllaç que en res se sembla al que 'l predicador va dántleshi, y axis lo sermó no té per ell altre valor que 'l d' una música que 'l commou ó l' alegra, no per lo que entén d' ella, sinó per lo que sent, puig la paraula, com lamúsica, te además de son valer ideológich, un valer material, fisich, que opera sobre l' organisme y va seguit de verdaders efectes fisiológichs. D' aquí ve que tanta gent surt del sermó sens saberne explicar ni una paraula; saben sols que 'l predicador los ha fet sofrir ó gosar, com los fa gosar ó sofrir un instrument de música, encar que no sápigán lo que expressa. Dexant apart la intervenció sobrenatural de la gracia divina, es lo que passava als auditoris bascongats, á qui Sant Francisco de Borja predicava en llengua castellana; ploravan sens enténdrel, perquè *'s veyá que aquell home era un sant.*

¿Cóm s' explica, sinó per la ignorancia dels oyents, l' éxit que en trones catalanes, y no de poblet, sinó de ciutat, obtenen predicadors castellans, qui no han arribat may á pronunciar un sol sermó ab ilació lógica, y s' han atrevit, testimonis nosaltres, á servirse del meteix material oratori pera un sermó del *Corpus* que pera un de la Mare de Dèu de Montserrat?

No hi ha dupte que Dèu demanará en son día compte als qui escarnexen axis la divina paraula, però tampoch n' hi ha en que ha de demanarne á tots los qui hi contribuexen. ¿Quántes voltes los Rectors, desitjosos del bé y profit espiritual de ses ovelles, encarregarian los sermons á predicadors catalans y zelosos? mes los administradors de la festa, si no 'ls obrers de la iglesia, s' hi oposan *pro viribus*, alegant que un sermó catalá deslluhiria la festa. Qualsevol al sentirlos se creuria que 'ls qui tal demanan son lletrats castellans, qui, aveçats á l' alta literatura, temen trovarse ab un sermó en llengua vulgar; y ¡quántes vegades podrian posarse á la ratlla dels administradors de Sant Sebastiá del... ¡ay! anava á dir lo poble. Callem y diguem la feta: lo senyor Rector

havia buscat predicador pera la gran festa, y s' havia empenyat en que 'l sermó fos en catalá; ho feu saber als administradors del Sant, y aquésts, lluny d' entusiasmarse, s' ho prengueren per un gran desmérit de la festa, y anunciaren que dexarian l' Administració ans que passar per la vergonya de fer una festa més pobra que la dels demés anys. Lo senyor Rector, qui 's trobava á les vigilies, tingué que abaxar veles, y 's comprometé á dir al predicador que 'l sermó devia ser en castellá. Axis ho feu, mes lo predicador no cregué del cas atendre aquelles reclamacions d' última hora, que li tiravan per terra lo sermó, que escrit y ben estudiat portava, y pujá á la trona y 'ls feu, en catalá florit y segarrench, un sermó de gala, que dexá als administradors, qui no hi cabían d' alegria, l' abraçaren, y un d' ells li digué: «Vosté 'ns ha agradat, perquè té un castellá que s' entén; no es com molts d' altres, qui tenen un castellá que no s' entén d' una paraula!» Tals son per lo regular los qui demanan ab més interés sermons en castellá.

Altres voltes se fa solament per rutina, y llevat de sermons de Quaresma y Novenaris d' Animes, no 's permet un sermó en catalá; mes lo poble no acut y califiquem allavors d' indiferent al poble: lo predicador s' escarrassa y la iglesia no s' ompla, y mentres tant si molt convé en un' altra iglesia s' está donant en catalá una Missió ó uns Sants Exercicis y la gent s' empeny per entrarhi, y si no hi cab, sofreix lo vent y 'l fret per escoltar la divina paraula. Y per açó no hi ha que obrir los ulls, s' ha de seguir predicant en castellá, desatenent les ordres de Dèu, de la Iglesia universal y particular, l' exemple dels Apóstols y dels Sants predicadors, les rahons de sentit comú y la experiencia de cada día: ¿en catalá no 'ns entenen? donchs, pera major inteligencia predicarem en castellá; exactament alló del don Hermógenes de Moratín: «... *Lo diré en griego para mayor claridad.*»

Y no parlem ara del castellá que 's predica; sols farem esment d' una cosa, y es que son contadíssims los catalans qui arriban á dominar lo castellá pera escriurel d' una manera intatxable; no fa molt temps qu' un catedrátich de nostra Universitat literaria tirava en cara al més celebrat dels periodistes catalans, les incorreccions d' estil en que escrivint en castellá incorria; en Valera prefereix llegir en Balmes en francés ó en inglés que en l' original castellá, y 'l célebre D. Pere de Madrazo deya de nostre gran filósoph, a qui no obstant venerava, que en cada fulla «*sacaba veinte veces la pata catalana*». Donchs, ab tot y açó, los nostres oradors escometen la oratoria castellana, sens por de caure en cap de les incorreccions literaries que 'ns son propies, ni avergonyirse del accent detestable per orelles castellanes, ab que 'ls més pronuncian. ¡Pobres de nosaltres! ¡apenes si en tot lo Renexement catalaniste 's poden senyalar quatre escriptors qui hajan arribat a dominar la llengua propia, y per tocant a la llengua castellana, tots nos creym dominarla!

Dexemnos de rutines y modes renyides ab nostre carácter sobri y prácticich; busquem lo profit dels pobles nodrintlos ab la poraula de Deu, en lo llenguatge que ells entenen, y si un orgull hem de tenir, sia 'l de ser mestres en la Oratoria propia, y no aprenents, y encara mals aprenents, en la Oratoria forastera.

S. y P.

(De *Lo Missatger del S. C. de J.*, v. II, any 1894)

SANTUARI de Ntra. Sra. de Consolació

(Vila de Sant Joan)

Honorable Mossen A. M. Alcover:

Haventme acompanyat dalt el *Puig de Consolació*, a fi d'utilitzar mos pobres serveys, just serà darvos conte del visori practicat a l'esgleyeta y a l'imatge que s'hi venera. (a)

Prou me plauria, abans de res, fer una relació històrica d'aquell santuari que apar segut en un trono sobre una gradinata d'escalons disforjos, ab son espayós replá y sa bella miranda desde el terrat. Prou seria del cas transcriure l'acte testimoniada de l'invençió de la figura de Madona Santa Maria maravellosament succehida dins un secular ullastre, mediant la gracia d'un innocent pastoret; y mencionar tot lo esdevengut desde que se li erigí la primera capella; y les devotes y populars festes que encara s'hi acostuman celebrar, el quart diumenje de Corema commemorant lo gran miracle obrat per Cristo Jesús ab sa multiplicació dels cinch pans y dos peixos; y el divenres sant fentli la processó del enterro; y ponderar la devoció del poble quals prometenses cumplían, agrahits, pujant de jonellons l'aspre escalonada, y penjant als pèus de la Verge presentalles d'or y d'argent. Encarara segueixen guaraint les parets de sa Cambra (*camaril*) ab croses y mortalles, retaulets y canons-estojos dels soldats llicenciats, rosariets y botonades, y forsa d'agulles de cap,.... (b)

Però aqueixes relacions no fan al cas, y en prescindiré entrant tot d'una a descriure ei Santuari per estudiar después el modo com convendria ferli ses millores desitjades.

I

Arribats a l'explanada feta davant lo nou cementiri (c) s'entra, per un portal, enreixat de ferro a la moderna (d) a un pati o clasta quadrenda, ahont uns quants arbres de passetj y uns taulats de jardí (a lo *parterre*) sustitueixen els veys lladoners que hi davan ombra. Sols una creueta sobre la paret del enfront, un campaneret espadanyat ab sa campana fesa que, a la dreta sobrepuja la teulada, y un portal romá o sia arcat de mitj punt. ab arxivolta perfilada, donan indicis de que aquell casal está destinat a l'Oració. El còs de l'iglesia es d'una nau cuberta ab volta d'anjup, reforsada ab archs torals, poch resaltats, que arrancan de les pilastres planeres encoxinades fentne cinch trasts. El del capser d'avall, abriga el *cor*, just axí com se veu a totes les iglesies de Mallorca. Sa volta rebaxada per aresta, ab nirvis diagonals, te sa clau redona apuntalada,

(a) Seguint l'exemple que nos haveu dat publicant, en el *Diario de Mallorca*, les impressions recullides durant vostron profitós viatge per les iglesies d'Espanya, confiy no us sabrá greu que s'estampin aquestes sobre la MALLORCA DOMINICAL; axí podrán aprofitarsen els qui, per sos càrregs haurian de coneixer al manco les nocions d'Arquitectura cristiana que, fá uns 25 anys. comensarem a explicar en lo Seminari de Palma. (No sia recordat per vana gloria.)

(b) Tenim entés que les fadrines que les hi afican heu fan ab certa idèa superticiosa. Si axí fos, convendria abolir tal casta d'ofrenes.

(c) Qual frontis acusa la perversió del *sentit* artistich.

(d) És dir: ab unes barreres sens caracter propi, com si fossin fetes per una entrada d'hortet casolá.

com també s'arch davanter que du sa barandilla. (e)

Dos retaulos laterals, cara per cara, vehinats del altar major omplen els buyts uberts dins els gruixos de paret y protegits per arcades d'ansapaner, mostrant sengles draps ab pintures al oli de Sants dominicos; y un altre més avall dona cobro al Sant-Cristo engastat dins una pareya de columnes abarrocades que altre temps soplujavan, en l'altar major l'imatge de la Verge. Per definició mostra una pintureta sobre post ab lo passatge de la vida de Cristo saciant als qui ascoltavans sa divina paraula

Escús dir que l'*arquitectura* del temple no correspon a cap estil propiament parlat; pobríssima de trassa y mal garbats els archs de part demunt el cor, acusa la decadencia del art relligiós y les poques manyes dels picapedrers no ecsaminats a totes passades del sigle XVII.

Ara, arrembemnos al presbiteri del altar major. Aquest, en planta, es trapezial y sobre cornisa s'converteix en semicircular per medi de dues petxinetes que suportan un quart de barret ouat a modo de copinya estriada. De manera que ve a ser una mesquina expressió del *abside* ab que se clovia el cap de la nau en les antigues basíliques y en los temples románichs y ojivals dels sigles IX al XV.

Lo retaulo consisteix en un joch de columnes corínties ab son entaulament daurades, que s'alsan sobre pedestals de marmols vetetjats, y flanquetjades per *cariátides* de baix relleu dins fullaraca. Dalt de tot umpl l'espai entre cornisa y volta un escutot que sembla del Orde Carmelita.

Tot lo qual demostra que dit retaulo, (en bon estat de conservació) no fou construit per ocupar aquest lloch. Y ho acaba de confirmar lo dau resultant entre columna y columna, zocolada y arquitrau, que devia contenir una pintura al oli sobre tela; ara se veu umplida per *forsa* ab lo nitxet que encaixona l'estátua de la Verge, tapant la resta unes faxes de post daurades y uns enflays d'infantons desnuus que jugan amb ramells de fruytes.... Indudablement aquestes *pintures profanes* no de mal pincell, procedeixen d'una sala o menjador de qualche casa de qui fa fer, ahont decoravan els frisos baix dels entexinats o els esquenals de baquets panxarruts y ab comes curvades. ¡Quina satisfacció degueren tenir el donador y el Custos quant los aprofitaren per guardians *distrets* d'aquella sagrada imatge!

De tal manera la falta de sentit comú, més que de recursos, dexava invadir els santuaris per àngels *titereros* y per *angeles* espitellades.... (f) Vestigis de les llibertats que 'l mal entés renaxement

(e) Serveixen de puntals uns tronchs de columnetes de marbre fossilifer, secció quadrilobulada, sobre basses que no los corresponen. Nos digueren que procedeixen del enrunat convent de Sant Domingo de Palma; y, per comparació ab altres fragments qu'en concixem, nos sembla veritat.

(f) És hora de nomenar les coses p'el seu nom. Hem vist retaulos *adornats* amb figures casi, casi obscenes y, de deü nou, eran les dedicades al Sant Cristo durant la decadencia escultòrica del sigle XVIII. ¡Ja les enllestiren ferm ab forsa de infants desnuus y bergantells arromangats, mostrant els instruments de la passió, y fent equilibris per demunt cornises y reganyols entre mitj d'hydries y ramellots de fruyta! Certament que aquesta casta d'*esports artistichs* podrian fer joch amb qualsevol dels més abarrocats y xurriguereschs dels del continent.

N'era un de tants el del altar major del Santuari del Puig de Pollensa. Venturosament, Mossen Miquel Costa, Custos d'aquella veneranda Capella, lo fé llevar, sustituintlo amb un nou retaulo ojival. ¡Pero, en romanen moltets dins les iglesies de Mallorca!

de l' art pagá, introduhiren dins els temples cristians, quant per una aberració d' ideas caygueren de la gracia els estils arquitectònichs romànichs y ojivals més o manco empeltats ab les formes bizantines o arabesques.

De l' imatge de la Verge-Mare que, sobre un tabernacle giratori allá s' adora, sols dirém que nos sembla obra de mitjan sigle XVI, ni notable ni despreciable. (Advertint que 'l nostro visori fou de correguda y a l' hora baixa.)

Dreta sobre un pedestalet, sostén lo Minyó ab sen bras esquerr, y porta un ram florit ab l' altra ma. Es de fusta estofada y colorides ses encarnades. La fesomia d' Ella es correcta y agradosa; mes la posició del Infant acariciantla es violenta, replomant y mal garbada. ¿Deu ser *reproducció* poch avenguda d' una altra estatua de pedra més antiga? Les coronas d' argent que encercolan ses testes son *insoportables*.

Per manca de temps y de claror, no vaig poder veure cap inscripció ni fetxa; de manera que tot lo exposat no es més que producte d' aquelles accelerades observacions.

B. FERRÁ.

Mestre d' Obres d' Arquitectura Relligiosa

Redenció de catius

DESITJOSA MALLORCA DOMINICAL de tributar una ofrena, per més que sia pobra y humil, a Nostra Senyora de la Mercé en la diada de la seua festa, y per fer veure a sos lectors lo molt que deu el poble cristiá a l' Orde relligiosa-militar de frares mercedaris, copia avuy aquesta relació d' una de tantes redencions que dugueren a terme, ab greus sacrificis y fins y tot esposant la seua vida, aquells bons frares redentors de catius.

Dita relació se troba, mot per mot, a un llibre manuscrit de Fr. Joseph Coll que du per títol: «Compendio histórico de la Conquista de Mallorca en el año 1229.—Fundación del Convento de Mercedarios en la misma, y varias interesantes noticias de dicho Convento.—Año 1834.

A Mossen Sebastiá Font y Monteros, zelós Custos de dit ex-convent, devem poré publicar aquesta relació:

REDENCIÓN

«A veinte de Mayo de mil setecientos y treinta se rescataron trescientos cuarenta y un Cautivos, por los P. P. Redentores de Castilla y Andalucía. Una desecha tempestad esparció los Navíos en que venían conducidos; uno de ellos fué arrojado á las costas de Mallorca y por el amparo de Nuestra Santísima Madre no tuvieron la menor desgracia. Venian en él ciento cuarenta y tres Cautivos, y los ruegos é instancias de esta Comunidad obligaron á los P. P. Redentores y Cautivos á entrar en cuarentena en la que permanecieron ocho dias y salieron de ella el dia seis de Junio, en que se les hizo la entrada con grande solemnidad; pasó la Procesion por todos los Conventos de Monjas, que eran once, y aun permanecen y fué acompañada de mucha Nobleza llevando el pendon el M. Ilustre Señor Don Nicolás de Oleza y

ordenando la funcion los Cavalleros de Mallorca.

»Dia séptimo vigilia del *Corpus Cristi* se hizo la Procesion General de dicha Redencion en la Catedral, á que asistieron todos los Gremios con sus pendones, las Comunidades Regulares, y seglares. Encaminose al Convento de San Francisco de Paula en donde la estaban aguardando los P. P. Redentores con los Cautivos acompañados de mucha Nobleza que los P. P. Redentores havian combidado y el Noble Señor Don Nicolás de Oleza Cavallero del hábito de Montesa á quien estava encargado el Pendon de la Santa Redencion. Al pasar la Procesion por delante la Iglesia de San Francisco de Paula se dividieron los Cautivos y P. P. Redentores en dos coros y pasó por entre de ellos y al llegar el Preste con los Señores Regidores entonó el *Tedeum* que siguió la Música y en el mismo instante disparó la Artillería del Muelle. Siguió la Procesion por la Plaza del Borne, por el Mercado, calle de Verí, Cuesta de Santo Domingo, por la sala de la Corte y Porteria de Santo Domingo. Llegados que fueron en la Catedral se cantó el *Ave Maris Stella* se dixo la oracion de Nuestra Madre por el Preste y despues se sentaron los P. P. Redentores al banco superior de los Caballeros al lado de la Epístola por esta orden. En primer lugar el P. Redentor mayor, despues el Noble Don Nicolás de Oleza, en tercer lugar el otro P. Redentor y en seguida los demás Cavalleros. Mas los cautivos se sentaron en una y otra parte de los bancos de la Iglesia.

»Empezó la Misa Mayor que cantó el M. Ilustre Señor Don Jorge Sierra Canónigo de la Catedral asistiéndole de Ministros dos Canónigos. Presidió el R. P. Lector Jubilado fr. José Ponsé Roselló Comendador entonces de este Convento de Mallorca. Concluida la funcion se partió la Procesion á Nuestro Convento acompañada de todas las Comunidades y Nobleza, cantándose el *Tedeum*. El concurso, la alegria, y júbilo fué general y no es facil dar de ello relacion, porque fué tan alabada y plausible que nada se omitió por nuestro honor y satisfaccion.

»Dia octavo propio de *Corpus Cristi* llevó al empeño el M. Ilustre Cabildo y Jurados de la Ciudad á que asistiesen los P. P. Redentores y Cautivos por la tarde á la Procesion General lo que se efectuó de esta manera: se dispusieron cuatro Cautivos para llevar las Andas de Nuestra Madre y los demás se incorporaron con nuestra Comunidad dándoles Cirio á todos. Haviendo antes comido todos y la Comunidad en una espléndida y muy suntuosa mesa que les regaló el Noble Señor Don Nicolás de Oleza su Muger é hijo, los que tuvieron el gusto de servir á los Cautivos en su mesa que comieron en su casa. Esta funcion fué muy plausible y alabada.

»En los dias nueve y diez los P. P. Redentores pasaron á dar las gracias al M. Ilustre Cabildo, Señores Jurados y Nobleza, y al mismo tiempo á todos los de su obligacion. El once fueron convidados otra vez por la Noble Señora de Oleza y por la noche se embarcaron acompañándoles la Nobleza con sus coches, y un innumerable concurso de gente hasta el muelle demostrando la grande alegria con tan solemnes fiestas; y los Redentores su agradecimiento».

Regalos para los Cautivos

El Convento de Santo Domingo doscientos pares de panes y dos cuartines de vino.

La Compañia de Jesus ó Jesuitas cien pares de panes.

Todas las demás Comunidades se esmeraron en socorrerles.

El Convento de Santa Clara cien pares de panes y tres reales de ocho.

Todos los Cavalleros de la Ciudad seis libras mallorquinas cada uno, y muchos gremios demostraron su caridad y compasion con varios donativos. Subió el recibo á mil doscientas treinta libras mallorquinas y el gasto de transporte, comestibles y ropa como tambien dinero subió á la menor cantidad de mil ciento ochenta y cinco libras mallorquinas.

Una carta de l'Ilm. Bisbe de Perpinyá

Per conçol dels qui de bon cor estimen nostra llengua, nostra literatura y, tot *lo nostro*, y per confusió d'aquells qui, perque no la conexen prou, encara creuen donarse tò criticant y fent befa dels qui de cor l'aman y conran, copiam aqueixa notabilíssima carta del savi Bisbe de Perpinyá, qu' es una honra molt gran, però ben merecuda, per nostron digníssim amich, el Sr. Vicari General, meritíssim de nostres lletres, qui tant s'ha afanyat per fer conexer y estimar la *llengua*.

Molts de treballs, prou notables, hem llegits que l'alabaven y axecaven molt amunt, però ben pochs que mos ferissen tan endins. En veritat maravella y entussiasme contemplar al savi y simpátich Bisbe, que sols per parlar sos faeis el catalá, se fa una obligació de conexerl'ó y en tan poch temps l'escriu ab tanta gracia y puresa, com mostra aqueixa carta; que mal grat el pes sempre feuch d'un Bisbat y els malsdecaps y quefers prou espinosos de son càrréch, de tot cor aprofita les estones de descans per espigolar dins els llibres antichs, paraules no gayre conegudes per enriquir el Diccioniari. Y sobre tot; lo més gran, lo més extraordinari, lo que no havíam sentit may, es una veu tan autorisada, la veu de l'Esglesia, que fent refflorir les antigues tradicions, vent sos fills qui s'afanyen per la tasca inmensa, difícil y profitosa, ab amor los contempla y axecant sos ulls al cel los alaba, protegeix, demana y promet bendicions per son treball. Deu vulla qu'els altres Bisbes catalans cumplesquen el seu desitx y axís benehida per l'Esglesia es segur qu'arribará a bon terme, l'obra que tots desitjam y anyoram.

Palau de Cerdanya, 24 d'Agost, 1901

Al Reverent Mossen Aleover,

Vicari General de Mallorca:

MOLT reverent senyor meu y estimat amich: He rebut vostra carta a Palau de Cerdanya, a mitja hora de Puigcerdá, ahont vaig pujar, el primer d'Agost, per respirarhi los ayres freschs, purs y embalsamats de nostres muntanyes regalades. De seguida vaig escriure a l'Eminentíssim senyor Cardenal Cassanyes per demanarli que se servís com a Bisbe catalá, donarvos la seva benedició per lo diccionari de la nostra llengua catalana. Me va contestar que de bona gana vos dispensa la benedició y pot ser que ja vos ha escrit lo meteix.

Vostra vinguda a Rosselló es estada aprofitadora. Les paraules entussiasmes que haveu pronunciatas devant dels individus de la junta literaria (1) y meteix devant dels joves del Patronatje de Sant Miquel, son estades despertadores. Rosselló era adormit: no 's cuydava de la seva llengua maternal, afigurantse que no tenia ni hermosura ni riquesa. Vos li heu provat lo contrari. A-les-hores tothom sap a Perpinyá que no hi ha llengua que 's puga comparar a la nostra, que no n'hi ha cap que siga més rica, més hermosa, més enérgica; que mentres la Castellana y la Francesa eran noyes, la nostra ja era dona feta y mare. Moltes vegades jo els hi havia dit això; però, per ser jo foraster, les meves paraules no tenian creencia. Vos heu sigut lo profeta inspirat y enlayrat qui heu portada la paraula de creencia. ¡Alabat sia Deu! Avuy dia son numerosos a Perpinyá los que desitjen donarvos la seva ajuda fervorosa per l'obra patriòtica del diccionari universal de la llengua catalana. Y vos poreu creure que lo Bisbe d'Elna (2) no 's posará enderrera per fer la feyna: ja es entrat en la sembradura, y, amb *bons cops de fals*, com a segador catalá, ha trencades les espigues y apilades les garbes. A-les-hores té una pila de cèdules relacionant mots particulars que los dictionaris no citen, mots perduts o desusats qu' es van encontrar en los textos antichs.

¡Valga vos Deu, estimadíssim amich! ¡y vos valdrem nosaltres també! De tot lo meu cor, de tota la meua ánima, com a Bisbe de territori catalá, vos dispensi la meva benedició, y, si podia fer més, ja ho faré.

Als temps passats los Papes y los Bisbes otorgaven indulgencies als qui anaven a contribuir a obres públiques, a utilitat dels pobles, com eren, construcció d'iglesies, de ponts, de carreteres.

Jo crech que en aquest assumpte del Diccioniari universal de nostra llengua, que ve a ser una obra importantíssima a gloria de Catalunya, utilíssima al seu renaixement literari y polítich, y també relligiós, los Bisbes de territoris catalans podrien concedir indulgencies, com ho feyen llurs predecessors, als col·laboradors de dit diccionari. Així la nostra empresa rebría el timbre de la Santa Iglesia, mare y educadora de tota ciencia. *Deus scientiarum Dominus*.

Es de considerar que, al concedir tals favors espirituals los Bisbes catalans, tornarien a posarse en la tradició de nostra terra, perque es un fet històrich que tira a gran honra pels catalans, que tots los grans fets de Catalunya son estats segellats del segell de la Fe. Es la Fe qu' es estada sempre la gran inspiradora, la gran conductora y regidora de nostros passats; es ella qu' els ha fets grans.

Vaig conservar un carinyós recort dels dies massa curts que vos heu passats en la meva diócesi. ¡Quina alegría de peregrinar amb vos cap a Serrabona, a Sant Martí de Canigó y demás santuaris y pobles! Ja 's recorden de vos y de les vostres prédiques los pobles de Salce, de Sant Llorens y la gent de Serrabona.

Tornau aviat, tornau, amich meu, veniu a predicar la santa creuda; veniu a alçar a Rosselló la bandera catalana, los quatre pals de sanch (3);

(1) De *La Société agricole, scientifique et litteraire des Pyrénées Orientales*.

(2) La Sede de Perpinyá antes estava a Elna, y por axò el Bisbe de Perpinyá se titula encara *Episcopus Elnensis*.

(3) Aludeix a l'escut de Catalunya, format por quatre barres vermelles demunt camp d'oro.

veniu, y amb la gracia de Deu, ficarem una estrella al front enfoscat de Catalunya.

He lletgit a *La Veu de Catalunya* que Sa Ilma. el Sr. Bisbe es tornat a Mallorca. Siau servit d' oferirli los meus carinyosos sentiments amb una germanívola salutació. Mallorca y Rosselló tornen a juntarse com en els sigles passats, y vos heu sigut lo guió d' una unió tan ditxosa y avinguda. ¡Millions de gracies!

Ja es temps de finir aquesta carta. Pregau a Deu per mí, estimat amich. Vos tinch sempre present en lo meu cor, en les meves pensades, en les meves oracions.

† JULI, *Bisbe de Perpinyá.*

Homenatge à Cristo Redemptor

Lo nostro Prelat, a petició de Mossen Guillem Pujades, Vicari de la parroquia d' Inca, y del Honor Mestre Miquel Durán, President del Cercle d' Obrers catòlics de dita ciutat, s'ha servit extendre el sigüent decret:

«Palma 11 de Septiembre de 1901.

»Concedemos la aprobación y la bendición que se pide en esta instancia, y con el deseo de ver pronto realizado el laudable proyecto que en ella se propone, otorgamos cuarenta días de indulgencia á los fieles que, con trabajo personal ó con limosnas, coadyuven á su ejecución y á los que, una vez erigida la cruz, rezaren devotamente un Credo ante la misma.

PEDRO, *Obispo de Mallorca.*

Así lo decretó y firma S. E. Ilma. el Obispo mi Sr. de que certifico.

LIC. B. PASCUAL.»

Es d' esperar que ara, els catòlics mallorquins s' animarán a contribuir a l' empresa, puix les obres segueixen ab tota activitat; y la setmana qui vé se confia en que se posará la primera pedra del bassament.

Sia tot A. M. D. G.

A MON BENVOLGUT AMICH MOSSEN JAUME LLINAS en la diada de sa MISSA NOVA

¡Felices els qui mereixen ser contats entr' els sacerdots del Deu Gran! Ditxosos los qui un día arriben a ser anomenats Levites del Senyor! Ditxós y felís tu, benvolgut amich, porque després de greus trabays noblement vensuts y despreciant ses comoditats ab que te poria convidar el mon, y sa befa y escarni que necessariament t' espera, t' has sacrificat, consagrante a ton Deu y has merescut qu' avuy Ell, qui es la mateixa Grandesa infinita, devalli de son trono a tes mans al imperi de la teua paraula.

Jo, com a bon amich teu, prenh part una cosa fora mida en ton pler, m' alegr ab ta santa alegría contemplante demunt el presbiteri del convent de Santa Catalina de Sena, prop de l' ara santa, revestit de les gales del ministre del Senyor, voltat de tos parents y anichs y el poble ajonollat, mentres tu mos mostres l' Hostia Santa.... Y sent que surten de sa multitut que te rodetja, sospirs de goig pur y algún gemech de cor dolorit; si, llágrimes de mística unció y llágrimes d' un recort trist.... ¡Ah! ta cara ho diu; no 's ve

que pregas per aquella que no destrias, a qui donares el nom dolcíssim de mare y qu' ara no pot gaudir de vostra alegría?....

Que dich! Sí; ella pren part a sa teua festa desde allá dalt y en participa mes que noltros, porque tes oracions cap a Deu s' axecan per ella, axí com antes ja li fe present ton germá, y ta germana, qui desde ses gelosies te veu pregá per ella, envía també continuament aquelles oracions que sols solen surtir d' un cor pur y senzill d' una relligiosa.

¡Ah! Segueix; no vuy desbaratarte.... continúa, prega per ta mare, per tos parents, per tos amichs, per tos companys.

¡Que Deu te fassa mercé de grans tresors de gracies pera que mos ne pugues fer part a tots!

S. ELVIRO MÀS

BON TREBALL.—Passant per el carrer de Sant Nicolau nos va cridar fort ferm l' atenció un notabilíssim treball de caligrafía degut a nostron amich el jove y aprofitat Mestre, D. Antoni Saura Clergue. Tant l' hermosura y elegancia del dibuix, com la netedat, dextresa y seguredat d' aqueixa verdadera mostra de tots els caràcters de lletra, fins dels més difícils, compromesos y adornats, merexen una alabança ben grossa, que de tot cor li donam, puix revelen gran pericia en lo difícil art de la caligrafía, que mos apar mal de fer cuantrapassar. Sabem que no es menos curós y entés en los demás rams de l' ensenyança, per axò recomanam a nostres lectors el seu Collegi, ben confiats de que n' han de quedar prou satisfets.

SUUM CUIQUE.—Els qui solen llegir MALLORCA DOMINICAL, sobretot els curiosos, degueren reparar que en el número passat als caxistes los va escapar un punt: qu' el notable y hermosíssim treball *Elegi et sanctificavi* l' atribuiren en el sumari al Rt. A. Amengual Pre. y en el texto a son vertader autor, A. Alemany Pre. Ben amichs d' allò: *Cadescú que tenga lo qu' es seu* ho advertím, no per els qui saben destriar els estils, qu' es ben segur que conegueren la dextra ploma de nostron bon amich y trempat colaborador, sino just per aquells que no tenen sa vista tan fina.

ENTRETENIMENTS

Solució a lo del número 240:

ARITMOGRÁFICH

o
l
o l i v a
v
e
e r a
l a
o
v i
r e l
r o m a
a m o
r e
m e s
m o r a
r e m a l
o l i v e r a
ELVIROMAS

OBRADOR D' ARGENTERIA

Dirigit per D. Jusep Fortesa = Rey
Mestre Orifice de la Catedral
Carrer de Colón, núm. 23—PALMA

**GRAN TALLER DE ESCULTURA RELIGIOSA
DE JOSÉ QUIXAL**

56—Villarroel—56 —*— BARCELONA

Especialidad en imágenes de madera para el culto católico. En dicho acreditado taller se trabaja indistintamente el bronce, mármol, piedra y madera, construyéndose la estatuaria monumental, todo de un gusto verdaderamente artístico y en condiciones sumamente económicas.—Se remiten gratis, nota de precios, presupuestos y dibujos.

Ventas al por mayor y menor.—Solicita representantes

Casa Grandia Hospedaje para Rdos. Sacerdotes y demás personas católicas, desde 3 pesetas diarias en adelante.

PUNTO EL MÁS CÉNTRICO

Baños Nuevos, 12--2.º--2.º—BARCELONA

LA ROQUETA

DE

D. PERE A. CETRE

Fábrica de toda clase de cerámiques artísticas y de retjoles vernisades y altres objectes ornamentaris y de profit per la construcció d' edificis.—Despatx, carrer de San Miquel.

Almacenes SAN JOSÉ

BRONDO esquina al BORNE

EN las secciones de SEDERÍA, ESTAMPADOS, ALPACAS se acaban de recibir grandes existencias de gran novedad, para verano.

SEDAS MODERNISTAS	á	25'00 pesetas corte
CRESPÓN	á	12'50 " " "
BATISTAS fabricación especial por la Casa	á	2'00 " " "

NUEVOS MODELOS EN CONFECCIONES, Camisería, Refajos y toda clase de prendas interiores, tanto de Caballero, como para Señora.

NOTA=Venta por mediación de cupones
en todos los artículos existentes en los **ALMACENES**

FÁBRICA ANTIGA DE GAS

Sa que mos dugué sa millora d' aquesta llum tan cómoda y neta.

Sa que l' any 1857 triunfá dels seus competidors á sa subasta, porque va fé una rebaixa en el preu de s' alumbrat publich, que aventatjava emb' un 23 per cent s' oferta que els altres feyan.

Y sempre ha cumplit tots els seus compromisos.

Sa que en 40 anys may meresqué de s' Ajuntament sa mes petita amonestació.

Y conta ab sos mes principals centres de consum.

Y de cada día reb mostres de simpatía des publich.

Sa que ven es gas mes barato y ofereix mes ventatjes als seus parroquians.

OFICINAS: Porella, 16.

GRAN ALMACEN DE PAÑERIA SASTRERIA Y NOVEDADES**DE BARTOLOME GUMBAU é HIJOS S. en Cta.**

Jaime II números 87, 89, 91, 93 y Escursach 16 y 18—FRENTE AL BANCO DE ESPAÑA

Completos y variados surtidos en todos los artículos tanto del país como del extranjero.

Sastrería para Militares y señores Sacerdotes

Secciones especiales.—Gran colección en damascos, tapicerías, cíngulos, albas y galones.—Espléndido surtido en artículos negros de luto para Señora.